

Maakuntahallitus 30.1.2023
Maakuntajohtaja Kari Håkämies

§ 3 Ajankohtaiset asiat

Yritysten liikevaihdon kasvu jatkui viime kesänä

Varsinais-Suomen yritysten liikevaihto elpyi vahvasti koronakriisistä keväällä 2022. Liikevaihdon kasvu on jatkunut myös kesän ja alkusyksyn aikana Venäjän sotatoimista ja kasvaneesta inflaatiosta huolimatta, sillä vuoden 2022 kolmannella neljänneksellä yritysten liikevaihto oli 12,6 % korkeammalla tasolla kuin vuotta aiemmin.

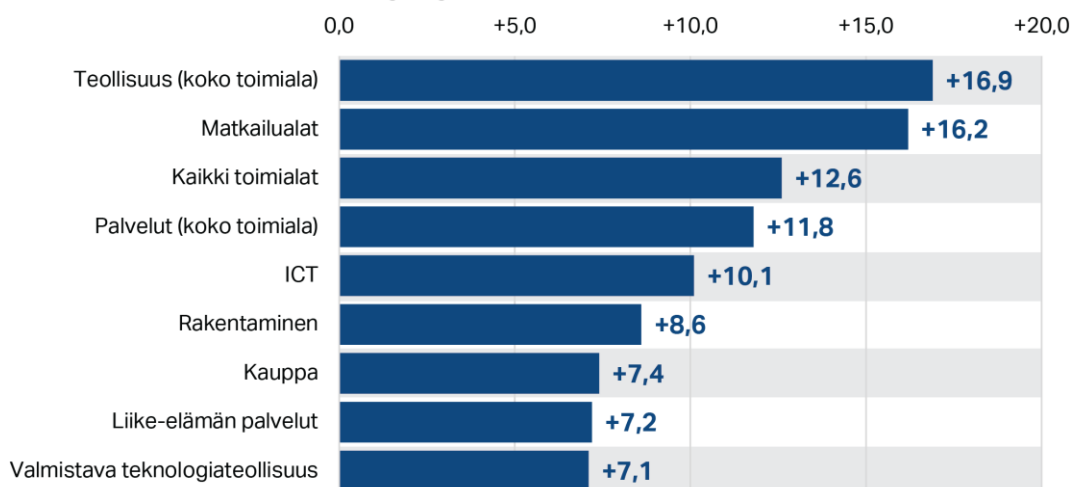
Nopeinta kasvuvauhti oli teollisuudessa ja matkailualalla, joista molemmat kasvoivat keskimääräistä nopeammin. Sekä teollisuuden että matkailun kasvu kuitenkin pysähtyi kesän aikana. Matkailualan liikevaihto tasaantui koronakriisiä edeltäneelle tasolle, mutta teollisuuden liikevaihto on kasvanut selvästi nopeammin ja on jo yli 50 % korkeammalla tasolla kuin vuonna 2015.

Vaikka koko teollisuuden toimiala kasvoi yhä nopeasti, oli valmistavan teknologiateollisuuden liikevaihdon kasvu seuratuista toimialoista hitainta. Teknologiateollisuuden alavire selittyy kuitenkin ainakin osin Uudenkaupungin autotehtaan tuotannon supistumisesta heinäkuusta 2022 alkaen. Kokonaisuudessaan eri toimialojen yritysten liikevaihdon kasvutrendit olivat alkusyksystä 2022 yhä yllättävänkin vahvoja. Yleiset suhdanneodotukset huomioiden on kuitenkin oletettavaa, että liikevaihdon kasvu tulee vähintään hidastumaan talven ja tulevan kevään aikana.

Varsinais-Suomen liitossa seurataan yritysten suhdannekehitystä kahdesti vuodessa. Seuranta perustuu työ- ja elinkeinoministeriön kautta saataviin päätoimialojen suhdannetietoihin sekä Varsinais-Suomen liiton hankkiimiin täydentäviin toimialoihin. Seuraava tilannekatsaus tehdään elokuussa 2023, jolloin tarkastellaan yritysten liikevaihdon kehitystä kevääseen 2023 saakka.

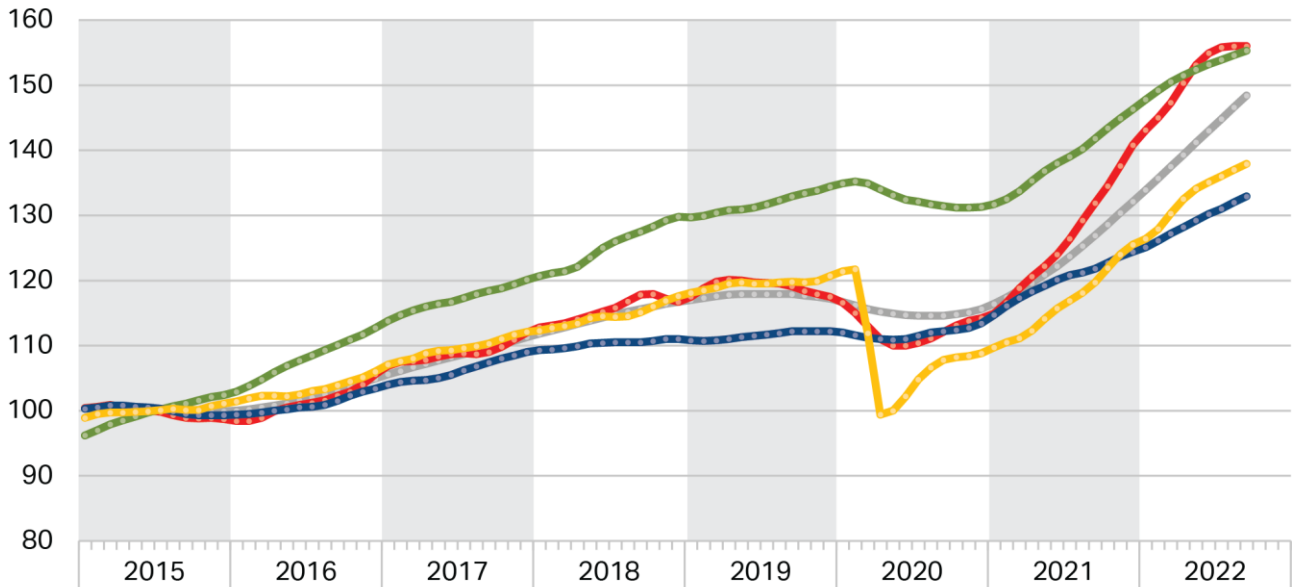
Lisätietoja: tietopalvelupäällikkö Antti Vasanen, puh. 050 410 2294

Varsinais-Suomen yritysten liikevaihdon vuosimuutos (Q3/2022, %)

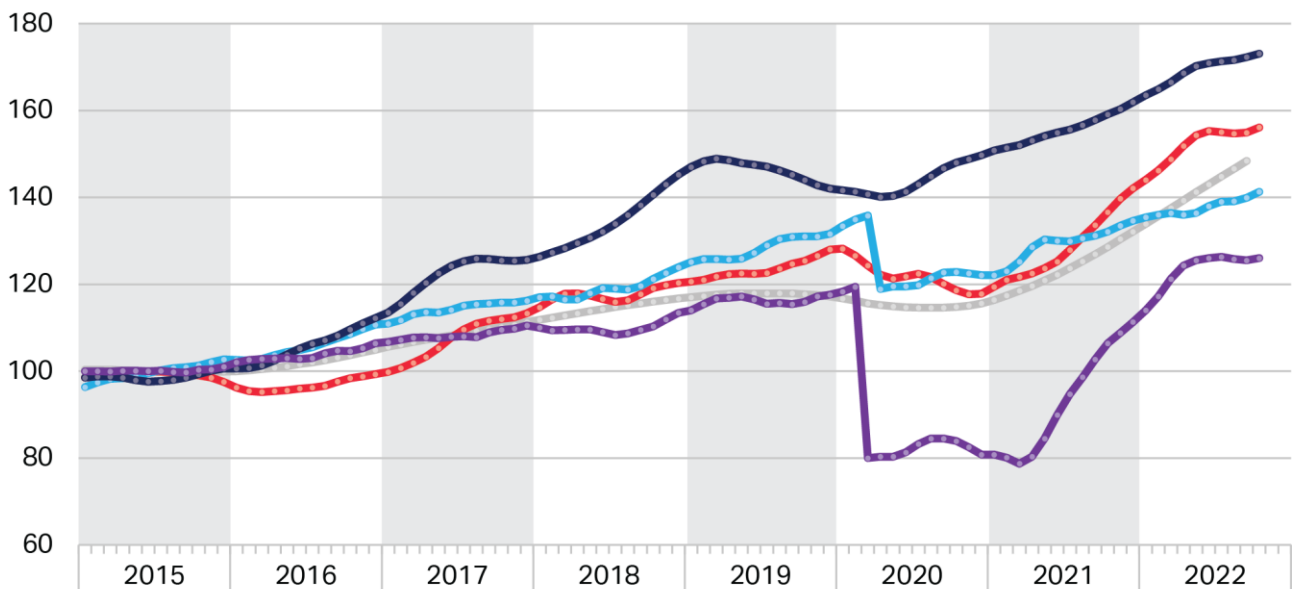
Varsinais-Suomen yritysten liikevaihdon kehitys (trendisarja, 2015=100)

— Teollisuus — Rakentaminen — Kauppa — Palvelut — Kaikki toimialat

Varsinais-Suomen yritysten liikevaihdon kehitys (trendisarja, 2015=100)

— Teknologiateollisuus — ICT-ala — Liike-elämän palvelut — Matkailu — Kaikki toimialat

Valtion ja maakuntien väliset aluekehittämiskeskustelut käydään helmikuun alussa

Aluekehittämiskeskustelut tulivat lakisääteisiksi vuoden 2021 syyskuun alussa voimaan tulleen alueiden kehittämisen toimeenpanoa koskevan lain myötä. Aluekehittämiskeskustelut käytiin maakunnittain vuoden 2022 helmikuussa. Vuonna 2023 aluekehittämiskeskustelut järjestetään maakuntakohtaisten keskustelujen sijaan kaikille yhteisinä temaattisina keskusteluina. Keskustelut käydään 8.–9.2.2023. Keskusteluissa käsiteltävät teemat ovat ilmiölähtöisiä ja poikkihallinnollisia, ja ne liittyvät aluekehittämispäätökseen, maakuntaohjelmaan ja aluekehityksen ajankohtaiseen tilannekuvaan.

Tilaisuuteen paikan päällä Helsingissä osallistuu noin 120 henkilöä:

- Maakuntien edustajat (max. 3 edustajaa/maakunta)
- Ministeriöiden edustajat
- Alueiden uudistumisen neuvottelukunnan (AUNE) jäsenet

Varsinais-Suomen edustajat paikan päällä ovat Varsinais-Suomen liitosta maakuntajohtaja Kari Häkämies ja aluekehitysjohtaja Tarja Nuotio sekä Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta ylijohdaja Olli Madekivi. Tilaisuuteen on mahdollista osallistua myös etäyhteydellä.

Aluekehittämiskeskusteluprosessiin on lisäksi valmisteltu uutena elementtinä syksyllä 2023 mahdollisesti järjestettäviä poliittisen johdon aluekehittämiskeskusteluja, jotka olisivat jatkoa helmikuun virkamieskeskusteluille ja mahdollistaisivat uuden hallituksen ja alueiden vuoropuhelun hallituskauden alussa. Näihin osallistuisi valtioneuvoston ja maakuntien poliittista johtoa aluekehittämisestä vastaavan ministerin johdolla. Poliittisen johdon aluekehittämiskeskusteluja valmistellaan kevään ja kesän aikana uuden hallituksen näkemyksen mukaan.

Vuoden 2023 aluekehittämiskeskustelujen teemat ovat

1. Vihreä ja digisiirtymä, sis. TKI-toiminta
2. Osaavan työvoiman saatavuus ja alueellinen liikkuvuus, sis. TKI
3. Huoltovarmuus ja kokonaisturvallisuus, sis. TKI

Kaikilla maakunnilla on yksi valmisteltu puheenvuoro. Varsinais-Suomi pitää puheenvuoron teemassa Osaavan työvoiman saatavuus ja alueellinen liikkuvuus. Varsinais-Suomi on yksi harvoista väkilukuaan kasvattavista maakunnista. Osaajien saamisen haaste on suuri 2020-luvulla. Joka vuosi tarvitaan arviolta 6 400 uutta osaajaa. Osaajapulaan voidaan hakea ratkaisuja mm. koulutuksesta, maahanmuutosta ja liikkuvuudesta.

Lisätietoja: aluekehitysjohtaja Tarja Nuotio, puh. 040 5063 715, elinkeinopäällikkö Petteri Paranen, puh. 040 7760 630

Uudistunut kumppanuusbarometri on avoinna 10.2.2023 saakka

Varsinais-Suomen maakuntastrategian tehtävä on rakentaa kestävä kumppanuus Varsinais-Suomi. Haluamme, että maakuntamme on hyvinvoiva, kasvuhakuinen ja tietoon perustuvien puhtaiden ratkaisujen tuottaja. Maakuntastrategian tavoitteiden toteutumista seurataan vuosittain toteutettavalla kumppanuusbarometrillä.

Kumppanuusbarometri koostuu taustakysymyksistä sekä 16 maakuntastrategian tavoitteista johdetusta väitteestä. Vastaajia pyydetään arvioimaan, kuinka hyvin väitteet toteutuvat vastaushetkellä maakunnan kehittämisessä ja toimijoiden välisessä yhteistyössä. Vastaajat arvioivat myös kuinka tärkeänä he pitävät väitteen asiaa maakunnan hyvän tulevaisuuden kannalta.

Vastauksia toivotaan maakunnan kehittämiseen osallistuvilta luottamushenkilöiltä, kumppanuustoimijoilta sekä muilta sidosryhmiltä. Vastausten perusteella pystytään arvioimaan maakuntastrategian tavoitteiden toteutusta sekä suuntaamaan tarvittaessa toimenpiteitä tavoitteisiin, joiden ei arvioida edenneen suunnitellusti.

Kooste kyselyn tuloksista julkaistaan Varsinais-Suomen liiton sivuilla, toimitetaan maakuntahallitukselle ja sitä hyödynnetään maakunnan kehittämistyössä. Myös maakuntahallituksen jäsenet voivat arvioida liiton kumppanuustoiminnan onnistumista vastaamalla lyhyeen kyselyyn osoitteessa: <https://zef.fi/s/dgaseufo/>.

Lisätietoja: kehittämispäällikkö Salla-Maria Lauttamäki, p. 040 520 0761 ja tietopalvelupäällikkö Antti Vasanen, p. 050 410 2294

Varsinais-Suomen alueellisen junaliikenteen organisoitumisen ja kustannusten jakamisen vaihtoehdot

[Varsinais-Suomen alueellisen junaliikenteen organisoitumisen ja kustannusten jakamisen vaihtoehdot -selvitys](#) on valmistunut. Selvityksen tarkoituksena oli tarkastella esimerkkejä Suomesta ja muualta maailmalta ja arvioida erilaisia malleja viiden näkökulman avulla: asiakas, talous, markkinat, hallinto ja päätöksenteko. Selvitys tutkii vaihtoehtoja, miten Varsinais-Suomen alueellisen junaliikenteen järjestämiseen liittyviä viranomaistehtäviä voidaan organisoida. Viranomaistehtävillä tarkoitetaan tehtäviä, jotka liittyvät päätöksentekoon, rahoitukseen ja taloudelliseen sitoutuneisuuteen, rautatieliikenteen toimivaltaisuuteen ja junaliikenteen hankintaan (ml. kalusto), junakaluston huoltotoimintojen toteutukseen, junaliikenteen palvelutason ja liikenteen suunnitteluun, lippu-, maksu- ja informaatiojärjestelmien toteutukseen ja asiakasrajapinnassa tapahtuvaan palveluun.

Selvityksessä on kuvattu erilaisia malleja alueellisen junaliikenteen synnyttämien kustannusten jakamiseksi, mutta niitä tai syntyviä organisaatioiden resurssitarpeita ei ole arvioitu. Työssä on ollut tavoitteena tuottaa erilaisia vaihtoehtoja, joista alue voi myöhemmissä prosesseissaan valita sopivimman. Valinnan helpottamiseksi selvityksessä on tunnistettu eri organisoitumismallien etuja ja haasteita sekä arvioitu malleja suhteessa niille asetettuihin tavoitteisiin.

Varsinais-Suomen alueellisen junaliikenteen järjestämiseksi on tunnistettu etenemispolkuja kahdelle eri aikavälille. Ensimmäisessä etenemispolussa on keinoja, jotta alueellinen junaliikenne voisi toteutua mahdollisimman nopeasti ja viranomaisten organisoitumisen näkökulmasta mahdollisimman kevein toimenpitein. (1 A ja 1 B) Toinen etenemispolku kuvaa, miten alueellinen junaliikenne voitaisiin käynnistää toimivaltaisen viranomaisen kilpailuttamana liikenteenä. (2) Kilpailuttamiseen tukeutuva etenemispolku vie enemmän aikaa ja edellyttää enemmän organisoitumista, joten sen mukaan toteutuvan alueellisen junaliikenteen käynnistyminen olisi hitaampaa.

1A. Markkinaehtoisen alueellisen junaliikenteen käynnistyminen

- Liikenne voi käynnistyä, kun operaattorilla on siihen resurssia ja tarvittavat luvat, ja kun rata ja muu infrastruktuuri sen mahdollistavat.
- Joukkoliikenteestä vastaavat viranomaiset voivat neuvotella operaattorin kanssa lippuyhteistyöstä, ei vaadi muuta organisoitumista.
- Operaattori päättää liikenteen palvelutasosta, mutta neuvotteluilla voidaan pyrkiä vaikuttamaan asiaan.

1B. Liikenne LVM:n järjestämänä

- Alueen tulisi käynnistää neuvottelut LVM:n kanssa liikenteen hankinnasta. Neuvotteluissa sovitaan myös palvelutasosta, johon kunnat ovat etukäteen päätöksenteossaan sitoutuneet.
- Kunnat kattavat kustannukset, joten rahoituksesta tulee sopia.
- Vaatii alueelta jonkin verran organisoitumista.
- Liikenne voi käynnistyä, jos operaattorilla on siihen resurssia niillä rataosuuksilla, jotka ovat liikennöitävissä.
- Kilpailuttamisvelvoite astuu voimaan jouluna 2023 (LVM 2022).

2. Alueelle kilpailutettu junaliikenne

- Kilpailutus hoidetaan LVM:n tai alueen toimesta (lakimuutos).
- Toteutus edellyttää alueen organisoitumista liikenteen järjestämiseen liittyvien tehtävien hoitamiseksi.
- Kunnat rahoittavat liikennöintiä, joten rahoitusmalli on sovittava ennen kilpailutusta.
- Toteutumista varten alueen tulee organisoiua.
- Etenemispolku vie aikaa, joten liikenne ei käynnisty nopeasti.

Selvityksessä on vertailtu kattavasti eri vaihtoehtoja sekä ensimmäisen että toisen etenemispolun organisointimismalleista. Etenemispolut eivät ole riippuvaisia toisistaan, eikä ensimmäinen etenemispolku ole edellytyksenä jälkimmäisen etenemispolun toteuttamiselle. Etenemispolkujen toteuttamismahdollisuudet vaihtelevat ratasuunnittain ratojen liikennöitävyyden ja seisakkeiden käyttöönoton osalta.

Varsinais-Suomessa on erittäin suositeltavaa pyrkiä edistämään alueellisen junaliikenteen käynnistymistä ja toiminnan organisoitumista ennakoivasti niin paljon kuin mahdollista. Ennakoivan työn tärkeimpänä tavoitteena on luoda yhteisesti hyväksytty perusta ja näkemys, miten ja millaista alueellista junaliikennettä Varsinais-Suomessa halutaan tarjota pitkällä aikavälillä. Tuloksia tulkitessa on hyvä huomioida, että vertailu on tehty arvioimalla kaikkia viittä näkökulmaa tasa-arvoisesti. Alueen päätöksenteossa voidaan sen sijaan haluta painottaa voimakkaammin tietynlaisia osa-alueita.

Alueellinen junaliikenne on aina subventoitua. Selvityksessä ei tunnistettu mallia, jossa alueellinen junaliikenne toimisi täysin markkinaehtoisesti. Alueen kunnat voivat sopia, mitä mallia ne lähtevät edistämään. Linjauksia tarvitaan jo melko varhaisessa vaiheessa, jotta organisoitumisen ja kustannustenjakomallien yhteydessä tunnistetaan, ketkä osapuolet subventoivat liikennettä. Miten kustannukset jaetaan ja millaisia lipputuotteita käytetään, vaikuttavat myös subventioasteeseen.

Koska alueellisen junaliikenteen järjestämiseen liittyy valtion taholla tehtäviä päätöksiä, kannattaa alueiden olla aktiivisia valtion suuntaan erityisesti LVM:n vuosien 2023–2025 aikana valmisteleman junaliikenteen

järjestämismallin ja rahoituksen valmistelussa, kalustoyhtiön toteutumisessa sekä junaliikenteen edellyttämien infrastruktuuri-investointien kysymyksissä.

Esitysmuotoinen tiivistelmä luettavissa [Varsinais-Suomen alueellisen junaliikenteen organisoitumisen ja kustannusten jakamisen vaihtoehdot \(varsinais-suomi.fi\)](https://varsinais-suomi.fi)

Selvitys on toteutettu osana EU:n Horizon 2020 -rahoitteista SCALE UP -hanketta.

Lisätietoja: kestävän liikkumisen asiantuntija Marja Tommola, p. 040 832 8515 ja suunnittelujohtaja Heikki Saarento, p. 040 720 3056.

Ehdota vuoden 2023 Aurora-mitalin saajaa

Varsinais-Suomen liitto pyytää ehdotuksia vuoden 2023 Aurora-mitalin saajaksi. Taiteilija Kalle Karttusen suunnittelema mitali myönnetään yksi, ja se luovutetaan saajalle Eurooppa-päivänä 9.5.2023.

Vuosittain jaettava Aurora-mitali myönnetään tunnustuksena maakunnan hyväksi tieteen, taiteen tai muun kulttuuriryöön alalla toimineelle henkilölle, yhteisölle tai viranomaiselle. Mitali voidaan myöntää myös Varsinais-Suomesta lähtöisin olevalle, valtakunnalliseen kulttuuriryöhön merkittäväällä tavalla osallistuneelle henkilölle.

Ehdotuksen mitalin saajaksi voi tehdä Varsinais-Suomen liiton jäsenkunta tai maakunnassa kulttuuriryötä tekevä toimielin, seura tai kuka tahansa varsinaissuomalainen henkilö. Ehdotukset käsitellään Varsinais-Suomen liiton kulttuuritoimikunnassa, ja päätöksen mitalin myöntämisestä tekee Varsinais-Suomen liiton maakuntahallitus. Ehdotuksia kerätään [sähköisellä lomakkeella](https://varsinais-suomi.fi) 21.2.2023 asti. Linkki lomakkeeseen löytyy myös liiton nettisivuilta.

Aurora-mitaleita on jaettu vuodesta 1977 alkaen. Aina vuoteen 2000 asti mitaleita jaettiin vuosittain useita. Vuodesta 2000 lukien mitaleita on jaettu vain yksi vuosittain, poikkeuksena vuosi 2017, Suomi 100 -juhlavuosi, jolloin niitä jaettiin kolme. Aiemmat Aurora-mitalin saajat löytyvät liiton nettisivuilta: <https://varsinais-suomi.fi/liitto/maakunta/aurora-mitali/>

Lisätietoja: erikoissuunnittelija Riina Kotilainen, puh. 040 158 9242

Ilmastokestävän maatalouden menetelmiin perehdytään pienryhmäneuvonnassa – haku auki helmikuun loppuun

Varsinais-Suomessa käynnistyi viime vuonna Hiilipelto-pienryhmätoiminta, joka kokoaa yhteen viljelijät, neuvot, tutkijat ja muut asiantuntijat. Toiminnan tavoitteena on edistää ilmastokestävän maatalouden toimia ja parhaita käytäntöjä alueemme tiloilla yhdessä oppien. Pienryhmissä jaetaan käytännönläheisesti tutkittua tietoa, osaamista ja kokemuksia ilmastokestävän maatalouden menetelmistä ja ilmastonmuutokseen sopeutumisesta omalla tilalla. Viljelijöiden kiinnostuksen ja tilojen lähtökohtien mukaan ryhmissä perehdytään esimerkiksi hiilensidontaan, maan kasvukunnon parantamiseen, pellon vesitalouteen ja sadontuottokykyyn sekä niiden taloudellisiin vaikutuksiin. Ryhmät tapaavat kahdeksan kertaa noin kolmen kuukauden välein syksyyn 2024 asti.

Ryhmään valitaan myös yksi seurantatila, joka saa yhteisen toiminnan lisäksi ProAgrian asiantuntijoilta tilakoh- taista neuvontaa ja laajoihin maaperäanalyysiin perustuvia kohdennettuja neuvoja ja toimenpide-ehdotuksia omalle tilalle. Toiminta on maksutonta.

Pienryhmäneuvontaa toteutetaan osana MTK-Varsinais-Suomen, ProAgrian ja Valonian/Varsinais-Suomen liiton Tieto käyttöön, hiili peltoon (HIILIPELTO) -hanketta, joka saa rahoituksen maa- ja metsätalousministeriön Hiilestä kiinni -ohjelmasta. Haku on auki 28.2. asti ja ryhmä käynnistyy maaliskuussa.

[Kolmas Hiilipelto-viljelijäryhmä käynnistyy maaliskuussa - haku auki! – Valonia Hiilipelto-pienryhmän esite](#)

Lisätiedot: Projektiasiantuntija Silja Ngobese, p. 040 184 7083

Luonnon monimuotoisuutta yhteistyönä -toimintamalli kunnille ja oppilaitoksille

Valoniassa on kehitetty uusi toimintamalli, jonka avulla voidaan lisätä tietoisuutta luonnon monimuotoisuuden merkityksestä ja ekologisen kestävyuden turvaamisesta kunnissa. Kunnissa tehdään luonnon monimuotoisuuden eteen monenlaisia luonnonhoitotöitä, kuten perinnemaisema- ja virtavesikunnostuksia, niittotöitä ja vieras- lajitorjuntaa. Usein näihin kaivataan tekijöitä, ja toimista on myös tärkeää viestiä kuntalaisille. Toimintamallissa ympäristökasvatus yhdistyy käytännön luonnonhoitotöihin sekä niistä viestimiseen. Mallia kehitettiin ja testat- tiin yhteistyössä toisen asteen oppilaitosten ja työllisyyspalveluiden kanssa: kokeiluhankkeessa mukana olivat Salon, Kaarinan ja Turun kaupungit, Ammattiopisto Livia sekä Kaarinan, Salon ja Turun Suomalaisen Yhteis- koulun lukiot. Osallistujat perehtyivät aiheeseen asiantuntijoiden vetämissä koulutuksissa, maastokävelyillä ja luonnonhoitotalkoissa sekä tekivät aiheesta viestintäsältöjä muun muassa kaupungin someen ja paikallisleh- tiin. Valmis toimintamalli tutustuttaa näihin teemoihin ja tarjoaa selkeän polun yhteistyökuvion toteutukselle esi- merkiksi opettajalle, kuntien viranomaisille tai vaikkapa yhdistystoimijoille.

[Luonnon monimuotoisuutta yhteistyönä – toimintamalli kunnille ja oppilaitoksille – Valonia](#)

Lisätietoja: Silja Ngobese, Valonia, puh. 040 184 7083

Miriam Sewón, Valonia, puh. 040 1258 418 (poissa 8.2. asti)

Lapset ja nuoret Varsinais-Suomen kuntien kestävyystyön kirittäjinä – pilottikouluksi ehtii vielä mu- kaan

Paraisten kaupungin ja Valonian yhteisessä Lapset ja nuoret Varsinais-Suomen kestävyystyön kirittäjinä - hankkeessa käynnistyy helmikuussa kokeiluvaihe. Paraistenseudun, Ulkosaariston ja Koivuhaan kouluissa Paraisilla ja Laurin koulussa Mynämäellä kokeillaan syksyn aikana opettajien kanssa kehitettyä oppimateriaa- lia. Materiaali koostuu kolmesta eri polusta, joiden avulla oppilaat tutustuvat ikätasoisesti ympäristö- ja ilmasto- asioihin liittyvään päätöksentekoon ja vaikuttamismahdollisuuksiin yhdessä päättäjien, yritysten tai sivistystoi- men johtajien kanssa. Tavoitteena on edistää demokratiakasvatuksen tavoitteita ja tuoda vaikuttaminen lä- hemmäs lapsia ja nuoria, ja sitä kautta lisätä heidän osallisuuttaan ja toimijuuttaan kunnassa. Yhteisissä ta- paamisissa oppilaat pääsevät tuomaan oman äänensä kuuluviin ja vaikuttamaan päätöksentekoon omassa kunnassa.

Opettaja voi mielenkiinnon ja ryhmän mukaan valita toteutettavaksi kolmesta polusta joko oman koulun kestävyystyön, yritysysteistyön tai kunnan kestävyystyön polun. Mukaan toivotaan vielä kouluja kokeilemaan materiaalia, joka julkaistaan kaikkien käyttöön toukokuussa. Hanke saa rahoituksen Opetushallituksen demokratia- ja ihmisoikeuksien pilotti peruskouluille 2022–2023-avustushausta. Lisätietoja ja ilmoittautuminen mukaan: [Kevään Ilmastokirittäjä-kokeiluja suunnitellaan opettajien kanssa – Valonia](#)

Lisätietoja: Silja Ngobese, Valonia, puh. 040 184 7083

Miriam Sewón, Valonia, puh. 040 1258 418 (poissa 8.2. asti)